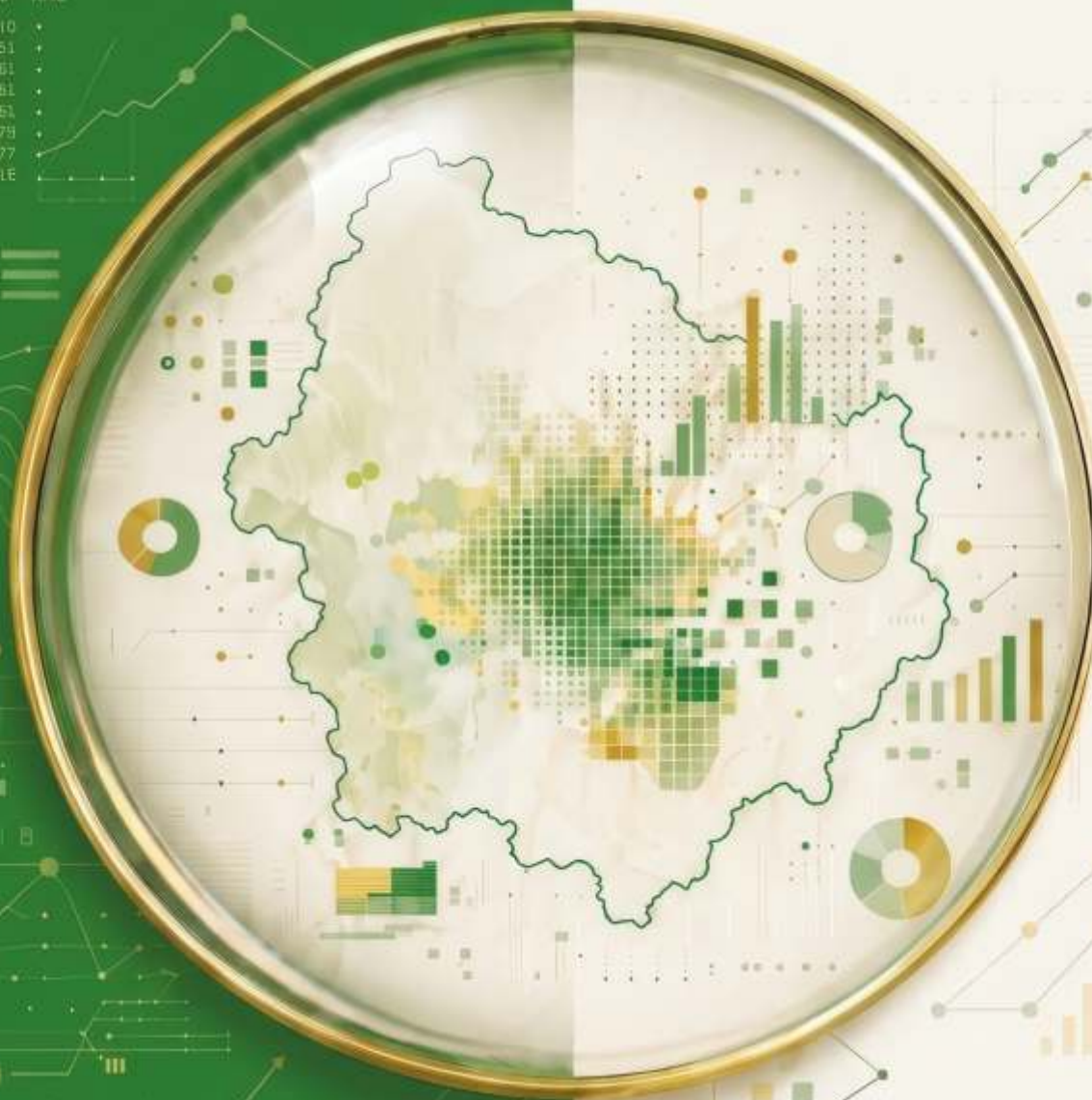

ОБЛАСТЕН АНАЛИЗ СТАРА ЗАГОРА

133 XHE
8610
9661
3261
3681
3961
3279
2477
NILE

Две десетилетия

подкрена в развитие

— 2006 —

— 2026 —

Автори:

Пламен Иванов

Марина Тоданова

Десислава Георгиева

ОБЛАСТЕН АНАЛИЗ

СТАРА ЗАГОРА

**ДВЕ ДЕСЕТИЛЕТИЯ ПОДКРЕПА В РАЗВИТИЕ
2006 - 2026 г.**

2026 г.

ОБЛАСТЕН АНАЛИЗ: СТАРА ЗАГОРА
Две десетилетия подкрепа в развитие
(2006-2026 г.)

Българска, първо издание

Автори:

Пламен Иванов
Марина Тоданова
Десислава Георгиева

Редактор: Димитър Никленов

Предпечатна подготовка и дизайн: Галина Дудулова

Издател: Палмира, Стара Загора

Печат: Пайнер принт

ISBN 978-619-7651-78-2

2026 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Две десетилетия подкрепа в развитие

2006 - 2026

• Въведение	1
• Нормативно и институционално развитие	2
• От РЦПИНВДУСОП към РЦПППО	3
• Ръководство и посоки на развитие	4
• Дейностите на Центъра в два периода	5
• РЦПППО: структура	6
• Специалистите зад подкрепата	7
• Материална база	8
• Динамика на подкрепата	9
• Ресурсно подпомагане: териториален обхват	10
• Профил на децата и учениците със СОП	11
• От експертно насочване към функционален поглед	12
• Решения по учебни години	13
• Укрепване на партньорствата и комуникацията	14
• Проектите като лаборатории за приобщаване	15
• Развитие на проектната дейност: 2009–2021	16
• Устойчиви проектни линии	17
• Проектни партньорства и направления: 2023–2025	18
• Общностни инициативи	19
• Заклучение	20

Въведение

Две десетилетия подкрепа в развитие очертават пътя на същностната промяна – от интегрирането като достъп, през включването като участие, до приобщаването като цялостна образователна философия, която разпознава многообразието като ценност, утвърждава участието като право и превръща развитието на потенциала на всяко дете в споделена отговорност.

Настоящото издание проследява двадесетгодишния институционален път на РЦПППО – Стара Загора в 20 тематични страници. Началото, поставено с институционализирането на ресурсното подпомагане през 2006/2007 г., е отправна точка на развитие, което до 2025/2026 г. разширява обхвата, експертизата и отговорностите на Центъра. Хронологията е прочетена аналитично – като преход към цялостен областен модел, който свързва специализираната подкрепа, оценяването на потребностите, методическата дейност, квалификацията, консултирането и междуинституционалната координация.

ОБХВАТ И ВОДЕЩИ АКЦЕНТИ

В центъра на изложението са взаимовръзките между обхвата на подкрепата и нейното качествено развитие. Проследени са динамиката в броя на подкрепяните деца и ученици, организацията на ресурсната и терапевтичната работа, кадровото обезпечаване и професионалният състав, развитието на оценяването, методическата и квалификационната дейност, териториалният обхват, материалната среда, партньорствата и проектните инициативи. Нормативните промени са разгледани не само като хронологични ориентири, а като фактор за разширяване на функциите на Центъра и за промяна в съдържанието на подкрепата.

ЦЕЛ НА АНАЛИЗА

Водещата цел е да бъдат открити постигнатите резултати, съществуващите предизвикателства и основните тенденции в развитието на подкрепата за личностно развитие; да се установят връзките между нейния обхват, професионалния капацитет, оценяването и функциите на Центъра; да се очертаят аргументирани насоки за бъдещо усъвършенстване на регионалната система.

ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА

Информационната основа включва годишните отчетни документи на Центъра, Списък-образец, щатните разписания, протоколите и решенията на оценяващите екипи, квалификационните програми, данните за материалната база и проектните досиета. При съпоставянето са отчетени промените в нормативната рамка, терминологията и начина на регистриране на част от дейностите.

АНАЛИТИЧНА РАМКА

● 2006–2015	ИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖАТА <i>Ресурсното подпомагане се институционализира, а мобилният модел разширява достъпа до специализирана подкрепа в областта.</i>
● 2016–2018	ПРОМЯНА НА ФИЛОСОФИЯТА <i>Подкрепата за личностно развитие разширява регионалните функции и поставя индивидуалните потребности и участието на детето в центъра на процеса.</i>
● 2019–2026	УТВЪРЖДАВАНЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ МОДЕЛ <i>Функционалното оценяване, методическото лидерство, квалификацията, координацията и партньорствата изграждат цялостен регионален модел на подкрепа.</i>

Предложената рамка не разглежда отделните периоди като самостоятелни етапи, а като части от единна линия на институционално развитие. В нея разширяването на обхвата, промяната на функциите и укрепването на професионалния капацитет се проследяват в тяхната взаимна обусловеност. Отправна точка на този анализ е нормативното развитие, което определя мястото и отговорностите на Центъра и създава условия за преобразуването на прякото ресурсно подпомагане в цялостна регионална система за подкрепа. Проследяването на тази основа позволява дейностите, партньорствата и резултатите да бъдат разгледани като взаимосвързани проявления на една последователна институционална промяна.

Нормативно и институционално развитие

Правната рамка задава посоката на институционалното развитие – от административно осигуряване на ресурси към цялостен регионален модел за оценяване на потребностите, методическа подкрепа и координация.

Със Заповед № РД-14-180 от 13 септември 2006 г. на министъра на образованието и науката е открит Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – Стара Загора (РЦППО ВДУСОП – Стара Загора). Като държавно обслужващо звено той организира специализираната подкрепа на областно равнище и създава устойчива връзка между специалистите и общообразователната среда.

Правилникът за дейността на ресурсните центрове конкретизира функциите и организацията на новосъздадените звена. Регламентирани са консултативната, образователно-възпитателната, рехабилитационната и координиращата функция и утвърждава екипния модел с участието на ресурсни учители, психолози, логопеди и рехабилитатори на слуха и говора. Първоначалният модел се основава на мобилната работа на специалистите и на непосредственото подпомагане на детето в детската градина и училището.

С влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование през 2016 г. институционалният профил се разширява. Подкрепата за личностно развитие се утвърждава като част от системата, а ресурсните центрове се преобразуват в регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. Наредбата от 2017 г. урежда общата и допълнителната подкрепа, оценяването на индивидуалните потребности и плана за подкрепа, а Правилникът от 2018 г. определя оценъчните, методическите, квалификационните, консултативните и координиращите функции на РЦППО. Пряката помощ се запазва, но вече функционира като част от по-широка регионална система.

КЛЮЧОВИ НОРМАТИВНИ ОПОРИ

• 2006	ЗАПОВЕД № РД-14-180 И ПРАВИЛНИК ЗА ДЕЙНОСТТА НА РЕСУРСНИТЕ ЦЕНТРОВЕ <i>Открива ресурсните центрове и уреждат техните функции, управление и екипен модел.</i>
• 2009	НАРЕДБА № 1 ОТ 23 ЯНУАРИ 2009 Г. ЗА ОБУЧЕНИЕТО НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ (СОП) И/ИЛИ С ХРОНИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ <i>Регламентира обучението на деца и ученици със СОП и/или с хронични заболявания.</i>
• 2015 – 2016	ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ <i>Въвежда подкрепата за личностно развитие и преобразуването на ресурсните центрове в РЦППО.</i>
• 2017	НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ <i>Детайлизира общата и допълнителната подкрепа, оценяването и плана за подкрепа.</i>
• 2018	ПРАВИЛНИК ЗА УСТРОЙСТВОТО И ДЕЙНОСТТА НА РЦППО <i>Урежда разширените оценъчни, методически, квалификационни и координиращи функции.</i>

ИНСТИТУЦИОНАЛЕН ЕФЕКТ

Нормативната последователност очертава разширяване на ролята на Центъра. През 2006 г. водещи са пряката специализирана подкрепа и участието на специалисти в дейността на Екипа за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО); след 2016 г. оценъчната дейност се реструктурира, а методическото подпомагане, квалификацията и координацията разширяват обхвата си. Детето/ученикът остава в центъра, но професионалната отговорност обхваща екипите, образователните институции и средата. Експертният опит надхвърля отделния случай и се превръща в ресурс за цялата област, свързващ държавната политика с решенията на регионално и институционално равнище.

От РЦПНОВДУСОП към РЦПППО

Преход от интегрирано към приобщаващо образование

Създаденият през 2006 г. Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – Стара Загора изгражда регионална мрежа от мобилни специалисти. Ресурсни учители, логопеди, психолози, рехабилитатори на слуха и говора и педагози на деца с нарушено зрение работят в детските градини и училищата, в които Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) е препоръчал интегрирано обучение и ресурсно подпомагане.

В този модел експертното решение предхожда организирането на подкрепата. ЕКПО към Регионалния инспекторат по образованието проучва документите, извършва комплексна педагогическа оценка, консултира родителите и препоръчва форма и място на обучение. След решението Ресурсният център разпределя специалистите, координира включването им в екипите на образователните институции и осигурява ресурсно, логопедично и психологическо подпомагане. Паралелно се развиват методическа, консултативна и квалификационна дейност, чрез които се изгражда капацитетът на регионалната мрежа.

С влизането в сила на ЗПУО през 2016 г. Ресурсният център се преобразува в Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. Промяната не е само в наименованието. Първичната оценка се премества в детската градина или училището, регионалната експертиза се активира в нормативно определени случаи, а резултатът от подкрепата се разглежда чрез участието, функционирането, комуникацията, самостоятелността и преодоляването на бариерите в средата.

Схема 1. Приемственост и промяна в модела на регионалната подкрепа.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Съпоставянето на двата институционални модела показва последователно надграждане на регионалната подкрепа. Запазени са мобилният характер на специализираната помощ, многопрофилният екип и работата в детските градини и училищата. Променени са мястото на оценяването, разпределението на професионалните отговорности и разбирането за резултат. От модел, при който експертното решение предхожда предоставянето на подкрепа, системата преминава към взаимосвързан процес на оценяване, планиране, прилагане, проследяване и актуализиране.

Така ролята на Центъра се разширява – от организатор на ресурсното подпомагане към регионален център на експертиза, методическа подкрепа, координация и непосредствена професионална работа. Качеството вече се разпознава не само по осигурените специалисти и проведените занятия, а по промяната в участието, комуникацията, самостоятелността и образователния напредък на детето. Именно тази трансформация обяснява днешното структуриране на професионалната дейност на РЦПППО в два взаимосвързани сектора

Ръководство и посоки на развитие

Институционалната история на Центъра се разгръща в три управленски периода: създаване на новото държавно обслужващо звено, разширяване на областната ресурсна мрежа и преобразуване в регионален център с по-широка експертна отговорност.

2006/2007

**СЪЗДАВАНЕ НА
ИНСТИТУЦИЯТА**

ДИМИТРИНКА ПАНАЙОТОВА

УПРАВЛЕНСКИ АКЦЕНТ:

Поема временно ръководството в годината на откриването на РЦПИОВДУСОП – Стара Загора. Поставят се организационните основи на новото държавно обслужващо звено, формира се първият екип и се организира ресурсното подпомагане на областно равнище.

ПРОФЕСИОНАЛЕН ПРОФИЛ:

Висше образование - Висш педагогически институт-Благоевград, специалност „Олигофренопедагогика“, 1989 г., с професионална квалификация „Учител в помощна детска градина и помощни училища – I–VIII клас“, 1989 г.

2007/2008 – 2013/2014

**РАЗШИРЯВАНЕ НА
МРЕЖАТА И
ЕКСПЕРТИЗАТА**

ДОЦ. Д-Р КАЛОЯН ДАМЯНОВ

УПРАВЛЕНСКИ АКЦЕНТ:

След конкурс става първият титулярен директор на Центъра. Периодът е свързан с нарастване на обхвата, развитие на мобилната работа и разширяване на партньорствата. Областната ресурсна мрежа се укрепва едновременно с професионалната експертиза и утвърждаването на включващия подход. Регионалният опит се развива паралелно с подготовката за преход към приобщаващо образование и с пилотно включващо обучение в три училища в област Стара Загора.

ПРОФЕСИОНАЛЕН ПРОФИЛ:

Хабилитиран преподавател и доктор по специална педагогика с академична подготовка в областта на социалната работа, логопедията, етнологията, икономиката и образователния мениджмънт, включително обучение в Университета „Ca' Foscari“ – Венеция. Професионалният му път включва международни програми на правителството на Сингапур и Държавния департамент на САЩ. Първи председател е на Националната асоциация на ресурсните учители в България, университетски преподавател и автор на публикации и монографии в областта на приобщаващото образование. Професионалният му път е свързан с ръководството на структури за ресурсна подкрепа, националната координация към Европейската агенция за специални потребности и приобщаващо образование. В резултат на успешната си дейност в региона е поканен да заеме длъжността директор на Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – София-град, а понастоящем е областен управител на област Стара Загора.

2014/2015 – до момента

**УТВЪРЖДАВАНЕ НА
РЕГИОНАЛНИЯ МОДЕЛ**

ПЛАМЕН ИВАНОВ

УПРАВЛЕНСКИ АКЦЕНТ:

Ръководи институцията през нормативния преход и преобразуването на Ресурсния център в РЦПППО. Пряката специализирана подкрепа се надгражда с функционално индивидуално оценяване, методическа и квалификационна дейност и междуинституционална координация.

ПРОФЕСИОНАЛЕН ПРОФИЛ:

Бакалавър по „Специална педагогика“ от Тракийския университет и магистър по „Приобщаващо образование“ от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и по „Педагогика на социализацията на децата в риск“ от Великотърновския университет. Професионалната му дейност е насочена към организацията на подкрепата на регионално равнище, взаимодействието между образователните институции и практическото прилагане на приобщаващи подходи.

ТРИ ПЕРИОДА — ЕДНА ЛИНИЯ НА РАЗВИТИЕ: Създаването, разширяването и преобразуването очертават единна институционална линия, чието измеримо изражение се проследява в следващата част.

Дейностите на Центъра в два периода

Ресурсен център 2006/2007–2015/2016 РЦПППО 2016/2017–2025/2026

В развитието на Центъра се открояват два институционални периода. И през двата се запазват мобилната работа на специалистите, подкрепата в детските градини и училищата и взаимодействието със семейството. Променят се обаче мястото на оценяването, разпределението на отговорностите, инструментите за планиране и начинът, по който се разбира резултатът от подкрепата.

РЕСУРСЕН ЦЕНТЪР 2006/07-2015/16	НАПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТ	РЦПППО 2016/17-2025/26
Изпълнение на държавната политика за интегрирано обучение чрез организиране на регионална мрежа от мобилни специалисти.	ИНСТИТУЦИОНАЛНА РОЛЯ	Провеждане на политиката за приобщаващо образование чрез съчетаване на регионална експертиза, координация и непосредствена подкрепа.
ЕКПО към РИО извършва комплексната педагогическа оценка и препоръчва форма и място на обучение; Центърът организира подкрепата след решението.	ОЦЕНЯВАНЕ И НАСЪЧВАНЕ	ЕПЛР извършва първичната оценка; Регионалният екип валидира, оценява повторно или се произнася в нормативно определените случаи.
Ресурсни учители, логопеди, психолози и специалисти за слухови и зрителни нарушения работят мобилно в детските градини и училищата.	ПРЯКА ПОДКРЕПА	Многопрофилен екип предоставя ресурсна, логопедична, психологическа, рехабилитационна и терапевтична подкрепа в институциите и в Центъра.
Индивидуални програми, адаптирани материали, диференциран подход и помощни технологии подпомагат достъпа до обучението.	ПЛАНИРАНЕ И ИНСТРУМЕНТИ	Планът за подкрепа свързва адаптираното съдържание, помощните средства, ДАК, сензорната интеграция и ерготерапията с конкретни цели за участие.
Специалистът се включва в екипа на образователната институция; родителят се консултира при избора и в хода на ресурсната работа.	ЕКИП И СЕМЕЙСТВО	ЕПЛР, Регионалният екип, учителите, специалистите и семейството планират, прилагат и проследяват подкрепата като партньори.

Схема 2. Основни дейности на Центъра в двата институционални периода.

Наред с непосредственото ресурсно подпомагане Центърът развива дейности, които изграждат професионалния капацитет на цялата система. Те присъстват още в периода на Ресурсния център, но след 2016 г. се обособяват по-ясно, разширяват обхвата си и се свързват с работата на ЕПЛР, Регионалния екип и партньорските институции.

РЕСУРСЕН ЦЕНТЪР 2006/07-2015/16	НАПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТ	РЦПППО 2016/17-2025/26
Вътрешнометодически срещи, обсъждане на случаи и насоки за индивидуален подход, адаптирани материали и организация на ресурсната работа.	МЕТОДИЧЕСКА ДЕЙНОСТ	Методическа подкрепа на ЕПЛР при функционалното оценяване, плана за подкрепа, индивидуалните програми и работата по конкретен случай.
Консултиране на родители и учители за интегрирането, комуникацията, индивидуалната работа и избора на подходяща форма на обучение.	КОНСУЛТАТИВНА ДЕЙНОСТ	Консултиране на родители, учители, специалисти и директори за допълнителната подкрепа, терапите, средата, отлагането и професионалното ориентирание.
Регионални обучения и методически форми за изграждане на новата ресурсна мрежа: дислексия, помощни технологии, адаптирани материали и специализирани подходи.	КВАЛИФИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ	Годишни безплатни програми, модул за помощник на учителя и регулярни обучения за членовете на ЕПЛР и педагогическите специалисти.
Работна връзка с РИО, детските градини, училищата и семействата при изграждането на първоначалната регионална мрежа.	КООРДИНАЦИЯ И ПАРТНЬОРСТВА	Координация с РУО, ЦСОП, социални услуги, отделите „Закрила на детето“, неправителствени организации и институции без възможност за собствен ЕПЛР.
Документиране на ресурсната работа, методически и планов контрол на специалистите и периодично отчитане на интегрираното обучение.	ИНФОРМАЦИЯ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ	Регионална информация за децата, специалистите и помощниците на учителя, задължителна документация и обратна връзка за актуализиране на подкрепата.

Схема 3. Развитие на дейностите, които изграждат капацитета на системата.

Съществена промяна не е просто в увеличаване на броя на функциите, а в по-тясното им свързване. Методическата подкрепа подпомага оценяването и планирането. Консултирането включва семейството и специалистите. Квалификацията разпространява работещи подходи. Координацията и информацията осигуряват последователност между решенията и реалното им прилагане.

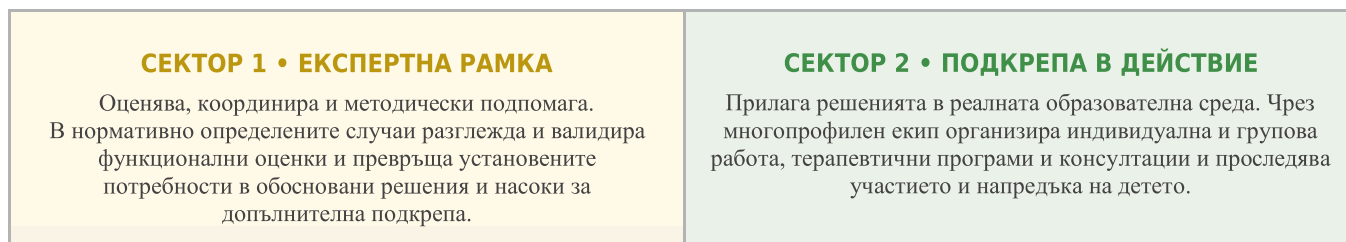
РЦПППО – Стара Загора: структура

Два професионални сектора в единна институционална система

След преобразуването Центърът запазва непосредствената работа с деца и ученици, но към нея се добавя ясно обособена регионална експертна компетентност. В РЦПППО – Стара Загора работи екип от квалифицирани ресурсни учители, психолози, логопеди, рехабилитатори на слуха и говора, учител на деца и ученици с нарушено зрение и други специалисти. Наред с основната си професионална дейност те участват в инициативи и партньорства, които изграждат положителни нагласи към приобщаващото образование. Професионалната дейност на Центъра се разглежда чрез два взаимосвързани сектора – единият концентрира регионалната експертна, оценъчна и методическа компетентност, а другият осъществява непосредственото ресурсно подпомагане и терапевтичната работа с деца и ученици.

Схема 4. Място на двата професионални сектора в структурата на РЦПППО.

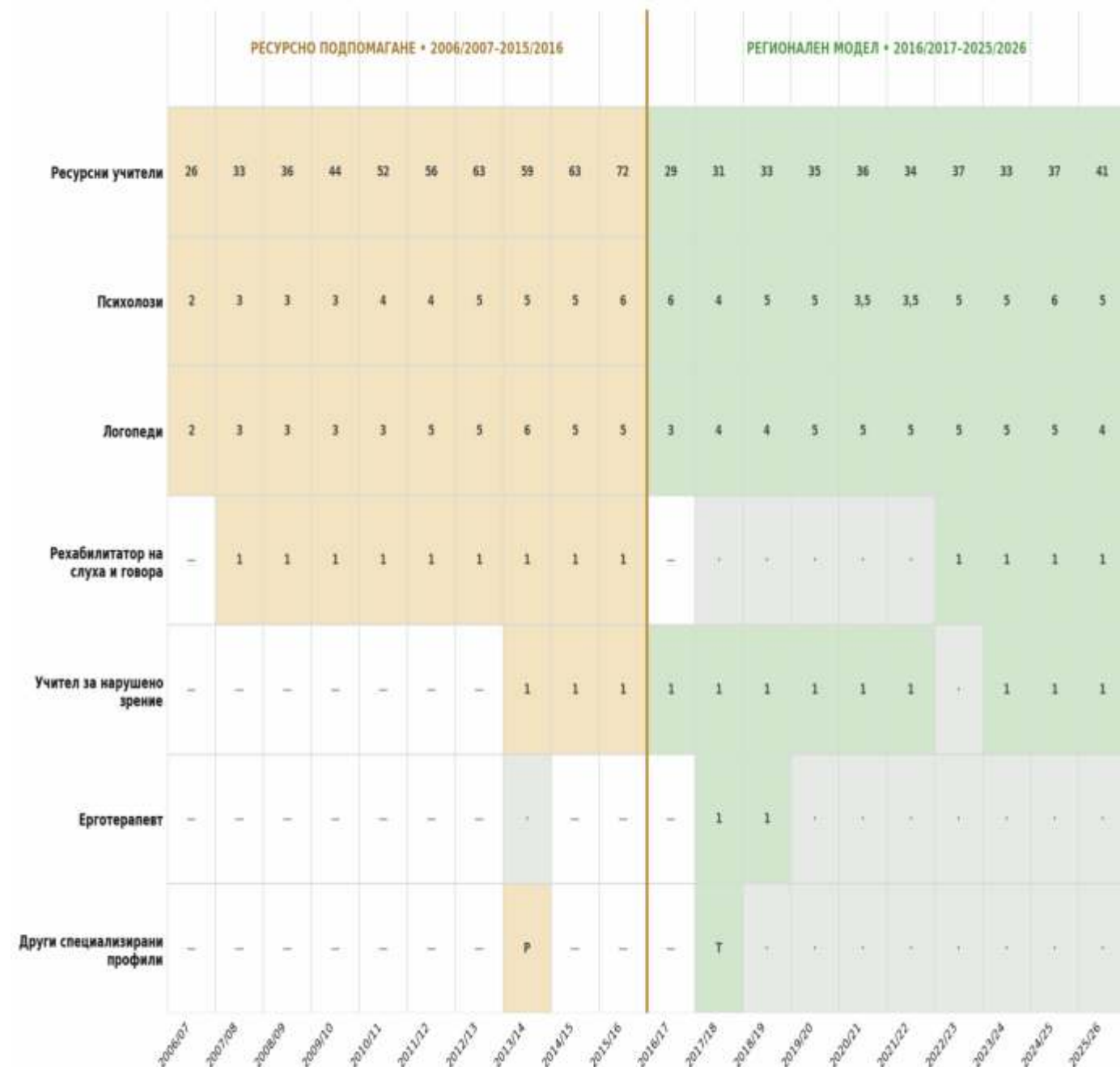
Двата сектора изпълняват различни, но взаимно допълващи се роли в организацията на подкрепата. Първият осигурява регионалната експертна рамка чрез оценяване, координация и методическо подпомагане, а вторият превръща решенията в конкретна образователна и терапевтична работа. Наблюденията върху участието и напредъка се връщат към процеса на оценяване и планиране, така че подкрепата да се развива в съответствие с реалните потребности на детето или ученика.

Схема 5. Взаимодействие между регионалната експертиза и подкрепата в реалната среда

Специалистите зад подкрепата

Кадровото развитие се разкрива най-пълно чрез промяната в професионалната структура. Устойчивото ядро от ресурсни учители постепенно се надгражда с психологическа, логопедична, сензорна и терапевтична експертиза. Кадровата карта проследява едновременно всички учебни години и показва кога отделните профили се разширяват, запазват или променят своето присъствие.

Фигура 1. Кадрова карта на професионалния състав, 2006/2007–2025/2026 г.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Кадровото развитие показва едновременно приемственост и разширяване на професионалния капацитет. Ресурсните учители запазват устойчивото ядро на пряката подкрепа, а включването на психолози, логопеди и специалисти за работа със сензорни нарушения обогатява експертизата на Центъра. Данните след 2016 г. отразяват различен организационен модел и преразпределяне на част от специалистите и отговорностите към образователните институции, поради което промените в числеността не следва да се тълкуват като пряк ръст или спад на професионалния капацитет.

Материална база

Пространства, оборудване и предназначение

Натрупаният през годините институционален опит намира своето конкретно продължение в средата, в която подкрепата се планира и осъществява ежедневно. Към настоящия момент Центърът се помещава на три етажа в сградата на ПГМТТ „Никола Йонков Вапцаров“, гр. Стара Загора, където административните, специализираните и методическите пространства са организирани като свързана професионална среда. От четирите кабинета през 2006/2007 г. базата се развива до 10 функционално обособени пространства, оборудвани с учебни, диагностични и рехабилитационни материали, стационарни и преносими технически средства. Функционалната организация на базата разширява възможностите за оценяване, терапевтична работа, консултиране, квалификация и професионален обмен и я утвърждава като активен ресурс на подкрепата. Развитието на средата следва разширяването на професионалните функции на Центъра и създава условия различните дейности да се осъществяват в по-ясно организирана, адаптирана и целенасочена пространствена рамка.

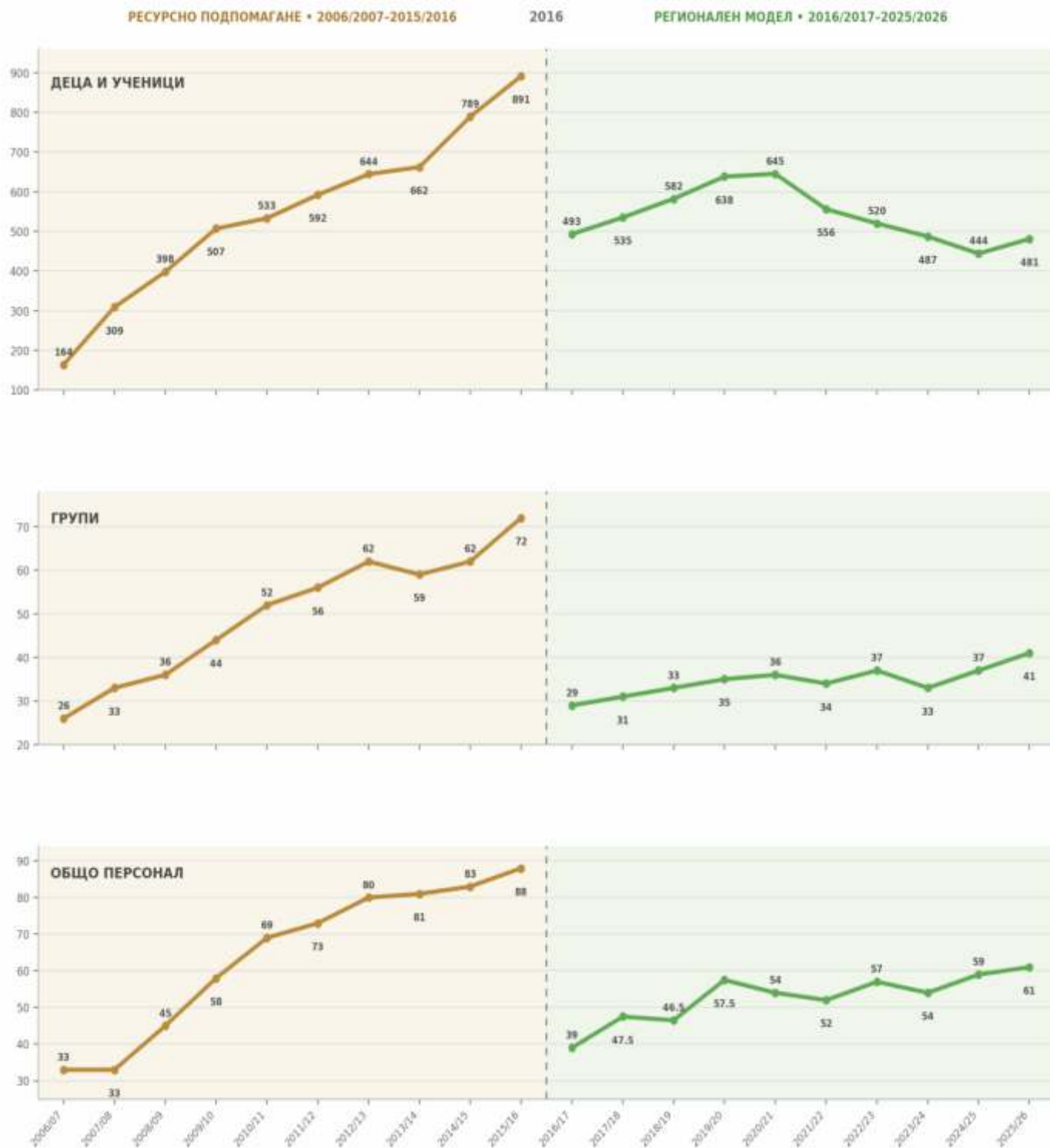

Схема 6. Развитие на материалната среда за подкрепа: от кабинети към функционално обособени пространства

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Материалната база се развива в пряка връзка с разширяването на функциите на Центъра и с променящото се съдържание на подкрепата. От първоначалните четири кабинета до днешните 10 функционално обособени пространства се очертава не просто количествено нарастване, а по-ясно разграничаване на дейностите и по-добро съответствие между среда, професионална задача и потребност. Така пространството се превръща в активна част от организацията на подкрепата и допринася за по-последователна, специализирана и ефективна работа. Развитието на средата показва и по-широка институционална промяна – от база, която обслужва отделни дейности, към професионална инфраструктура, която свързва оценяването, терапевтичната работа, експертното взаимодействие, квалификацията и методическата подкрепа в единен процес.

Динамика на подкрепата – обхват, групи и персонал

Двадесетгодишната редица показва едновременно разширяване на достъпа и промяна в организацията на подкрепата. Данните се четат в контекста на нормативния преход през 2016 г., когато част от ресурсното подпомагане преминава към екипите на детските градини и училищата.

Фигура 2. Динамика на подкрепяните деца и ученици, групите и общия персонал през учебните 2006/2007–2025/2026 години.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: До 2015/2016 г. редицата отразява разширяването на пряко предоставяното от Центъра ресурсно подпомагане. След 2016 г. част от специалистите и отговорностите преминават към образователните институции; затова стойностите от двата периода показват различни организационни модели и не се тълкуват като непрекъснат ръст или спад.

Ресурсно подпомагане от специалисти на Центъра

Териториален обхват и динамика по общини • 2006/2007 – 2025/2026

Данните проследяват броя на децата и учениците, на които РЦПППО – Стара Загора предоставя ресурсно подпомагане в детските градини и училищата на територията на областта. Двадесетгодишната редица показва разширяването на териториалния обхват и промяната в организацията на подкрепата. Стойностите след 2016 г. се отнасят до ново разпределение на специалистите и отговорностите и затова не следва да се тълкуват като пряко продължение на предходния модел.

2006/2007

164деца и ученици
на ресурсно подпомагане
46 училища • 0 детски градини

2015/2016

891деца и ученици
на ресурсно подпомагане
93 училища • 42 детски градини

2025/2026

481деца и ученици
на ресурсно подпомагане
45 училища • 38 детски градини

ДЕЦА И УЧЕНИЦИ НА РЕСУРСНО ПОДПОМАГАНЕ • 20 УЧЕБНИ ГОДИНИ

БРОЙ ДЕЦА И УЧЕНИЦИ НА РЕСУРСНО ПОДПОМАГАНЕ ПО ОБЩИНИ • 2006/2007–2015/2016

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Братя Даскалови	—	—	—	—	—	8	6	8	3	3
Гурково	2	5	7	11	11	12	12	13	15	15
Гълъбово	8	7	12	15	17	17	20	26	35	37
Казанлък	23	52	76	90	98	100	110	113	134	155
Мъгляк	13	19	18	25	25	26	25	27	36	39
Николаево	14	13	14	19	23	20	23	22	36	39
Опан	2	2	3	15	2	3	3	3	6	2
Павел баня	13	13	16	11	19	20	23	25	33	42
Раднево	8	11	8	3	14	14	14	15	25	40
Стара Загора	46	142	204	264	302	330	367	374	417	469
Чирпан	35	45	40	54	42	42	41	36	49	50

БРОЙ ДЕЦА И УЧЕНИЦИ НА РЕСУРСНО ПОДПОМАГАНЕ ПО ОБЩИНИ • 2016/2017–2025/2026

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26
Братя Даскалови	3	1	1	19	25	8	12	14	23	7
Гурково	11	11	14	11	10	16	16	20	20	19
Гълъбово	29	37	42	53	39	40	51	51	51	50
Казанлък	119	101	106	95	123	130	110	126	131	141
Мъгляк	46	59	54	62	64	58	42	42	21	51
Николаево	18	22	25	28	27	14	23	22	19	22
Опан	2	3	13	14	14	—	—	—	—	—
Павел баня	57	65	74	73	71	57	50	19	13	16
Раднево	25	30	17	34	16	9	16	15	16	20
Стара Загора	169	189	216	222	234	198	179	174	139	142
Чирпан	14	17	26	27	32	26	21	4	11	13

Фигура 3. Брой деца и ученици на ресурсно подпомагане по учебни години и общини. По-наситеният зелен цвят обозначава по-голям брой ресурсно подпомагани деца и ученици; „—“ означава, че няма отчетена стойност.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: През първото десетилетие пряко предоставяното от Центъра ресурсно подпомагане нараства от 164 на 891 деца и ученици. След 2016 г. новото разпределение на специалисти и отговорности променя показателя: през 2025/2026 г. Центърът подпомага 481 деца и ученици в 45 училища и 38 детски градини. Данните не показват механичен спад, а различна организация – част от подкрепата се осигурява от екипите в образователните институции, докато Центърът съчетава пряка работа с оценъчни и методически функции.

Деца и ученици със специални образователни потребности: профил по категории

Двадесетгодишното развитие на ресурсното подпомагане се измерва не само чрез броя на обхванатите деца и ученици, но и чрез промяната в профила на специалните образователни потребности. Съпоставката между четири представителни учебни години очертава тази динамика в ключови моменти от институционалното развитие. Единната цветова система свързва категориите в отделните диаграми, а табличното представяне осигурява точно сравнение на относителните им дялове.

Цвятът обозначава една и съща категория във всички диаграми; процентите са изчислени спрямо общия годишен обхват.

Фигура 4. Сравнителна структура на отчетените категории в четири ключови учебни години. ЛУИ, УУИ и ТУИ са запазени като архивни наименования. Източник: данни на РЦПППО – Стара Загора.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Съпоставката показва промяна както в профила на потребностите, така и в правилата за тяхното регистриране. Делът на категорията „обучителни трудности“ нараства от 15,9% през 2006/2007 г. до 70,1% през 2025/2026 г., а делът на ЛУИ намалява от 39,0% до 2,9%. Това се чете в контекста на нормативния преход, при който медицинският документ вече не е задължителна предпоставка за функционално оценяване. Успоредно с това делът на разстройствата от аутистичния спектър нараства от 2,4% на 10,2%.

От експертно насочване към функционален поглед

Промяната в професионалния състав намира пряко отражение и в начина, по който се оценяват потребностите и се вземат решенията за подкрепа. През първото десетилетие комплексното педагогическо оценяване се осъществява от ЕКПО в съответствие с действащата нормативна рамка. Експертният екип разглежда представената информация, установява потребността от интегрирано обучение и ресурсно подпомагане и формулира препоръки за подходящата форма и организация на обучението. Така оценяването изпълнява преди всичко насочваща и организационна функция.

След нормативното утвърждаване на подкрепата за личностно развитие центърът на оценъчния процес се премества в детската градина или училището. Екипът за подкрепа за личностно развитие събира и анализира информация за ученето, комуникацията, поведението, участието и влиянието на средата, а Регионалният екип към РЦПППО осъществява второ експертно равнище — одобрява или не одобрява допълнителната подкрепа, извършва повторно оценяване в нормативно определените случаи и подпомага методически екипите в образователните институции. Това разпределение не дублира отговорностите, а свързва непосредственото познаване на детето с регионална гаранция за качество и съответствие на решенията.

ДВА МОДЕЛА НА ОЦЕНЯВАНЕ

ПРОМЯНА ВЪВ ФОКУСА

Оценяването не се изчерпва с установяването на затруднението или с наличието на диагноза. То търси връзката между индивидуалните особености и реалното функциониране в образователната среда: какво детето може да извършва самостоятелно и с подкрепа, как участва в учебните и социалните ситуации, кои фактори улесняват развитието и кои създават бариери. Силните страни, интересите и потенциалът се разглеждат наред със затрудненията, а средата - като променлива част от решението, а не като неизменен фон.

ОТ ОЦЕНКА КЪМ ПРОСЛЕДИМА ПОДКРЕПА

РАЗШИРЕН ОБХВАТ НА РЕШЕНИЯТА

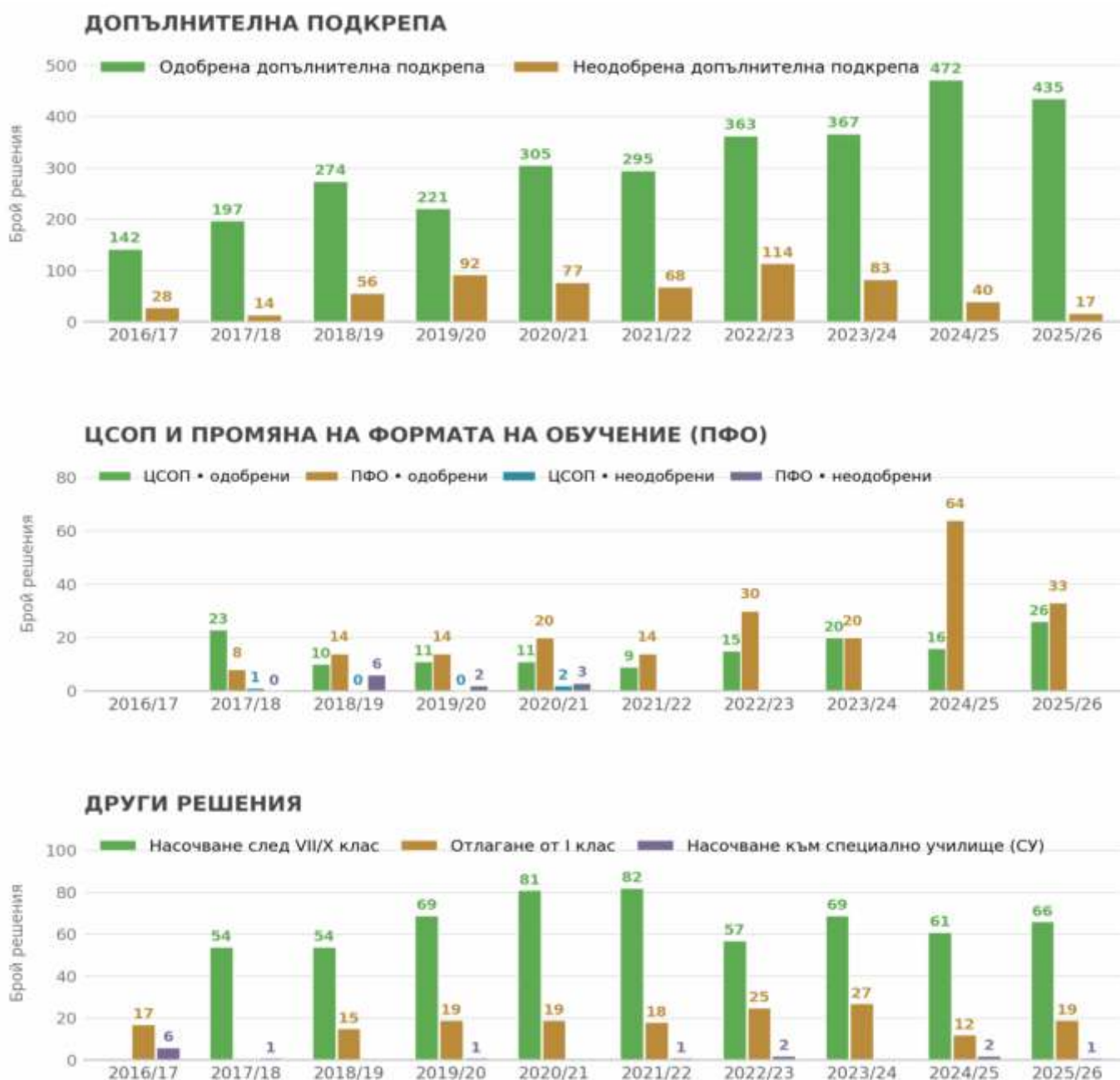
Регионалната експертна компетентност обхваща одобряване или неодобряване на допълнителна подкрепа, повторно оценяване при несъгласие, оценяване при невъзможност за формиране на ЕПЛР и становища за форма и организация на обучение, отлагане от първи клас, насочване към специално училище или изнесена група и продължаване на образованието след VII/X клас. Решенията се съгласуват с родителя, образователната институция, РУО и при необходимост със социални и здравни структури.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Същностната промяна е преходът от оценяване като вход към определена услуга към оценяване като инструмент за управление на подкрепата. Решението вече не приключва процедурата, а определя цели, организация и проследяване на ефекта върху участието и напредъка.

Решения по учебни години

Регионален екип

Данните проследяват решенията на Регионалния екип за подкрепа за личностно развитие по разгледаните случаи, свързани с предоставянето на допълнителна подкрепа и с други нормативно определени основания. Те са изведени въз основа на заявление от родител/настойник, функционална оценка на индивидуалните потребности, наблюдение от мобилна група и последващо обсъждане от Регионалния екип. Групираните колони показват динамиката на изведените решения през учебните години.

Фигура 5. Решения на Регионалния екип през учебните 2016/2017–2025/2026 години. Групираните колони разграничават видовете решения чрез последователна цетова легенда.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: За периода са отчетени 3071 одобрени и 589 неодобрени решения за допълнителна подкрепа. Най-висок е броят на одобрените случаи през 2024/2025 г. – 472, а през 2025/2026 г. остава висок – 435. Увеличението на решенията за промяна на формата на обучение в края на периода и устойчивият обхват на насочването след VII/X клас показват разширена компетентност на Регионалния екип, която следва конкретните потребности на детето или ученика.

Укрепване на партньорствата и комуникацията

Партньорска мрежа за устойчива и координирана подкрепа

Очертаният в предходните точки стремеж към по-последователна и функционално ориентирана подкрепа извежда на преден план още едно условие за устойчив резултат - качеството на партньорствата и комуникацията. Подкрепата не може да остане ограничена в рамките на една институция. Тя изисква свързване на семейството, образователната среда, специалистите и общността около потребностите на детето. Така отделните контакти се превръщат в устойчива мрежа за обмен на информация, координиране на действията и проследяване на резултатите.

Взаимовръзката между петте направления е обобщена в следващата схема:

Схема 7. Основни направления за укрепване на партньорствата и комуникацията.

Активното взаимодействие с родителите включва обучения, групи за взаимопомощ и индивидуално консултиране, така че семейството да участва информирано в оценяването и планирането. Сътрудничеството с детските градини и училищата се задълбочава чрез регулярни срещи, споделяне на опит и съвместно решаване на казуси. Така договорените стратегии се съобразяват с реалната образователна среда и достигат до ежедневната работа с детето или ученика.

Разширяването на мрежата към неправителствения сектор, местната власт, социалните и здравните служби и бизнеса създава условия за комплексна реакция при случаи с образователни, социални или здравни фактори. Информационните кампании и публичните събития правят приобщаващото образование видимо, а партньорството с Педагогическия факултет на Тракийския университет – Стара Загора свързва академичната подготовка с реалната практика чрез задължителния педагогически стаж на бъдещи специалисти.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Ефектът от партньорството следва да се оценява не само чрез броя на проведените срещи и инициативи, а чрез навременността на координацията, активното участие на семействата и пренасянето на договорените стратегии в ежедневната образователна среда.

Проектите като лаборатории за приобщаване

От идея към ресурс • от партньорство към устойчива практика

Проектната дейност на Центъра не следва да се разглежда като поредица от самостоятелни инициативи, а като пространство за апробиране на нови решения. Чрез проектите се въвеждат технологии, разработват се адаптирани ресурси, създават се форми за участие и се изграждат партньорства, които впоследствие могат да бъдат пренесени в регулярната работа. Именно способността на резултата да остане използваем отличава устойчивата практика от еднократното събитие.

ВОДЕЩ ПРИНЦИП: Проектът има стойност, когато след финалния отчет остава комуникационно табло, адаптиран урок, обучен родител, професионална мрежа, доброволческа инициатива или нова възможност за изява.

Схема 8. Проектът като лаборатория: четири направления на устойчивото въздействие.

Проследяването на инициативите очертава четири устойчиви кръга на въздействие. „Глас“ обединява ДАК и достъпа до комуникация; „Знание“ – адаптираните материали и подготовката на специалисти; „Участие“ – доброволството, природата, изкуството и социалното включване; „Мрежа“ – взаимодействието с родители, институции и международни партньори. Най-значими са проектите, които едновременно засягат повече от един кръг и превръщат отделния продукт в споделена компетентност.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Проектите натрупват институционален капацитет, когато новият инструмент преминава от конкретна потребност през обучение и съвместна работа до повторно използване в повече институции. Затова водещи показатели са не само броят участници, а повторемостта, разпространението на знанието и продължаващият ефект върху комуникацията, ученето и участието. Така инициативите се подреждат като етапи в развитието на Центъра, а не като несвързани събития.

Развитие на проектната дейност: 2009–2021

От обмяна на опит към практически инструменти

Първият етап от проектната история показва постепенно изместване на акцента – от професионалния обмен и включването на родителската гледна точка към апробиране на технологии, разработване на адаптирано съдържание и планиране на ранната подкрепа. Всяка инициатива добавя различен елемент към капацитета на Центъра.

Схема 9. Проектни инициативи и техните устойчиви следи, 2009–2021 г.

Проектите очертават последователно разширяване на ролята на Центъра – от обмена на професионален опит и семейно ориентираната подкрепа към международно сътрудничество, учене чрез преживяване, доброволчество, технологии, адаптирано съдържание и ранна подкрепа. Различни по мащаб и тема, инициативите оставят конкретни следи в практиката: нови методи, инструменти, партньорства и модели за подкрепа, които надграждат регионалния капацитет за приобщаващо образование.

ПРОМЯНА В ПРОФИЛА: Проектният резултат постепенно се премества от проведено събитие към инструмент, който може да бъде прилаган повторно от специалисти, учители и родители.

Устойчиви проектни линии

„Еко приобщаване“ • „Глас за всяко дете“

Две проектни линии най-ясно показват как ограничената във времето инициатива може да прерасне в продължаваща практика. „Еко приобщаване“ изгражда среда за учене и участие чрез доброволчество и работа в биоградина, а „Глас за всяко дете“ превръща обучението по ДАК в областна професионална общност.

Схема 10. Две линии на устойчивост: участие в общността и достъп до комуникация.

При „Еко приобщаване“ устойчивостта е в повторяемия модел: международни и местни доброволци, специалисти и групи от по 30 деца и ученици работят в среда, която съчетава практически умения, сътрудничество и екологична отговорност. Визуалните табла и интерактивният блог запазват и споделят натрупания опит. При „Глас за всяко дете“ устойчивостта се изгражда чрез подготвено ядро от специалисти, валидирани български символи, Cboard, обучения, методически сесии и областни срещи. Така директната подкрепа за 10 деца и достигането до още 20 чрез обучени възрастни се разширяват в мрежа за професионална взаимопомощ.

Съпоставянето на двете линии показва, че устойчивостта се постига по различен път. При едната водеща е средата, в която участието се упражнява многократно и става част от общностния опит. При другата водещи са инструментът и професионалното знание, които се разпространяват чрез обучение и методическа подкрепа. Общият резултат е разширяване на капацитета отвъд първоначалната група участници. Натрупаното не остава затворено в рамките на проекта, а се предава между специалисти, родители, образователни институции и услуги и така увеличава регионалния обхват на подкрепата.

УСТОЙЧИВОСТ НА РЕЗУЛТАТИТЕ: Приключването на проекта в административно отношение не прекратява въздействието на постигнатите резултати. Тяхната устойчивост се гарантира чрез създадената благоприятна среда, осигурените ресурси и натрупаните знания и умения, които създават предпоставки за тяхното последващо прилагане, надграждане и мултиплициране от участниците и общността.

Проектни партньорства и направления: 2023–2025

Международен обмен • родителска компетентност • изкуство • ДАК

В най-новия период проектната дейност разширява едновременно тематичния и партньорския си обхват. Международният обмен поставя регионалния опит в сравнителна перспектива. Обучението на родители свързва професионалната подкрепа със семейната среда. Изкуството създава видимо пространство за участие. Областната общност за ДАК превръща натрупаната експертиза в продължаващ регионален ресурс.

Схема 11. Партньорски участия през 2023–2025 г. и пътят към устойчива практика.

Съпоставянето на инициативите показва, че ролята на Центъра постепенно се разширява: от участник и партньор към координатор, обучителен и методически център. Електронният материал от обмена България–Исландия, обучителната програма и компендиумът за родители, възможностите за сценична изява и продължаващата ДАК общност са различни по форма, но следват една и съща логика – разпозната потребност, обединена експертиза, създаден продукт и последващо използване.

Променя се и критерият за резултат. В по-ранните проектни участия водещи са обменът на опит и разработването на отделен ресурс, докато през последните години се проследява цялата последователност – от установяването на конкретната потребност и партньорското планиране до прилагането, разпространението и устойчивото използване. Така проектната дейност все по-ясно се свързва с основните функции на Центъра: методическа подкрепа, квалификация, ресурсно подпомагане и координация на професионални мрежи. Най-надеждният показател за устойчивост е способността на създадения резултат да бъде повторен, споделен и надграден в работата с деца, родители и образователни институции.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Проектното участие развива Центъра в три посоки едновременно: въвежда нови инструменти, разширява партньорската мрежа и превръща натрупания опит в регионална подкрепа. Най-ценни са инициативите, при които резултатът преминава от единично събитие към ресурс, компетентност или продължаваща практика.

Общностни инициативи

Когато подкрепата излезе извън кабинета...

Наред с оценяването, ресурсното подпомагане, терапевтичната и методическата работа Центърът развива инициативи, които пренасят приобщаването в публични и споделени пространства. Събитията, доброволческите формати, културните и спортните прояви създават ситуации, в които децата и учениците участват, изиявяват способности и изграждат връзки извън занятието със специалиста. Затова тези дейности не следва да се разглеждат като календар от отделни прояви, а като свързана система от възможности за видимост, участие и принадлежност.

Схема 12. Портфолио на инициативите и разширяване на кръга от участници.

Подреждането по функции разкрива как дейностите разширяват обхвата на подкрепата. Обществените дискусии, денят на отворените врати и информационните материали правят професионалното знание достъпно. Инициативите „На открито“, „Детство Вълшебство“, „Коледна приказка“ и изложбите на мартеници изграждат разпознаваема традиция. Арт ателието, четенето, благотворителните базари, адаптираните спортни занимания, „Спешъл Олимпикс“ и екологичните акции насочват вниманието към способностите на децата/учениците. Летните програми запазват връзката извън учебното време, а участието на семейства, студенти, доброволци и партньорски институции превръща отделната инициатива в споделена отговорност. Така една дейност може едновременно да осигурява изява, да укрепва доверието и да разширява обществената видимост на приобщаването.

АНАЛИТИЧЕН ИЗВОД: Устойчивият резултат не се измерва само с броя на проявите. Той се разпознава в повторяемостта на инициативите, разрастването на партньорската мрежа и натрупването на реални възможности децата да бъдат видими чрез своето участие, способности и принадлежност.

Този прочит допълва количествената картина на развитието и показва как професионалният капацитет и партньорствата на Центъра достигат до общността – връзка, която следва да бъде отчетена и в заключителния синтез на резултатите.

Заклучение

От интегрирано обучение към система на непрекъсната и функционално ориентирана подкрепа

Две десетилетия развитие постепенно превръщат географския обхват на област Стара Загора в професионална мрежа. Независимо от мястото подкрепата следва обща логика: потребностите се оценяват, решенията се съгласуват, специалистите работят в реалната образователна среда, а резултатите се проследяват.

Схема 13. Област Стара Загора като професионална мрежа.

Мрежовият модел е най-същественният резултат от развитието: експертизата не остава в Центъра, а достига до екипите в детските градини и училищата. В обратна посока наблюденията от работата с детето се връщат към оценяването, планирането и методическата подкрепа. Така областният обхват престава да бъде само територия и се превръща в споделено професионално пространство.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН ПРОЧИТ: РЦПППО – Стара Загора завършва отчетения период като ключов възел на областната система – едновременно доставчик на непосредствена подкрепа, регионален експертен център и координатор на взаимодействието между семействата, образователните институции и партньорските структури. Две десетилетия по-късно най-важният резултат е способността на системата да свързва оценяването, експертизата и реалната подкрепа около участието и напредъка на детето.

С приключването на анализа подкрепата в развитие продължава като общ ангажимент на професионалната мрежа в област Стара Загора. Всяко следващо решение да бъде по-точно, всяка среда – по-приобщаваща, а възможностите пред всяко дете и ученик – по-достъпни. Защото устойчивата подкрепа се измерва с готовността на системата да продължава да се развива в отговор на променящите се потребности, така че възможностите да растат заедно с тях.

ЕКИПЪТ НА РЦПППО - СТАРА ЗАГОРА ДНЕС

учебна 2026/2027 година

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ

ДИРЕКТОР

Пламен Тенев Иванов

ЗАМЕСТНИК-ДИРЕКТОРИ

Марина Николаева Тоданова
Десислава Стойнова Георгиева

ЛОГОПЕДИ

Валентин Иванов Калчев
Даниела Крумова Крумова
Дарина Живкова Бонева
Иван Стефанов Иванов

ПСИХОЛОЗИ

Десислава Георгиева Желязкова
Иглика Димитрова Русанова
Милен Велинов Стайков
Милена Илиева Минкова

РЕХАБИЛИТАТОР НА СЛУХА И ГОВОРА

Емилия Илиева Давчева

УЧИТЕЛ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ С НАРУШЕНО ЗРЕНИЕ

Яница Вълчева Вълчева

РЕСУРСНИ УЧИТЕЛИ

ГЛАВЕН УЧИТЕЛ, РЕСУРСЕН

Емилия Илиева Давчева

СТАРШИ УЧИТЕЛИ, РЕСУРСНИ

Ваня Георгиева Здравкова
Виолета Николова Пашова
Делка Георгиева Алексиева
Денка Маринова Тотева
Донка Цанкова Гангалова
Красимира Райкова Чавдарова
Севдалина Момчилова Йорданова
Стефка Койчева Бъчварова
Татяна Колева Иванова
Марияна Хр. Христова - Стоянова
Недка Михайлова Стефанова

УЧИТЕЛИ, РЕСУРСНИ

Антон Димитров Лапачки
Благовест Стефанов Георгиев
Валентина Пенчева Бекярова
Гергана Живкова Янева
Деница Кирилова Петкова
Деница Гошева Тодорова
Диана Цанева Пейчева
Ивелина Иванова Костова
Йоана Стоянова Радева
Катрин Костадинова Костадинова
Красимира Златева Димова
Кристина Иванова Атанасова
Магдалена Крумова Димова

Мариета Георгиева Грозева
Мария Димитрова Николова
Милена Янчева Видева
Нейка Стойчева Димитрова
Паулина Пламенова Петрова
Петър Илчев Петров
Пламен Георгиев Радев
Силвия Панчева Георгиева
Станмира Пейчева Янева
Сълзица Минкова Николова
Таня Иванова Гергинска
Теодора Иванова Иванова
Теодора Ст. Тодорова-Дечева

НЕПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ

ГЛ.
СЧЕТОВОДИТЕЛ,
БЮДЖЕТЕН
Димитрина
Георгиева Танева

СЛУЖИТЕЛ
ЧОВ. РЕСУРСИ
Гергана Стефанова
Арнаудова-Йовкова

ТЕХН. СЪТРУДНИК
Полина Димитрова
Димитрова

ТЕХНИЧЕСКИ
ИЗПЪЛНИТЕЛ
Дамян Желязков
Василев

ДОМАКИН/
ШОФЬОР
Стоичко Иванов
Маринов

ХИГИЕНИСТ/
ПОРТИЕР
Мария Стефанова
Стайкова

РЕГИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА НА ПРИБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ - СТАРА ЗАГОРА

гр. Стара Загора, ул. "Генерал Столетов" № 183 /в сградата на ПГМТТ „Н. Й. Вапцаров”/
тел.: 042/264 188 • www.rcsz.org • e-mail: info-2400170@edu.mon.bg, rcsz_center_sz@rcsz.bg